

บทที่ 1

บทนำ

ความถี่และความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาเยาวชนเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศ ในประเทศไทยนั้นการพัฒนาเยาวชนที่เป็นแบบแผนและมีเป้าหมายค่อนข้างชัดเจนคือ การให้การศึกษาแก่เยาวชนในระบบโรงเรียน โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาที่จัดให้แก่วัยเยาว์ระหว่าง 12 - 14 ปี ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และอายุ 15 - 17 ปี ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น ถือว่าเป็นการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนกลุ่มใหญ่ที่สุดของประเทศ และนับว่าเป็นการศึกษาสำหรับนักเรียนวัยรุ่นทั้งสิ้น (จงค วัฒนจินต 2522 : 11)

เป็นที่ยอมรับกันว่า เยาวชนในวัยที่กำลังอยู่ในช่วงสองความเปลี่ยนแปลงอย่างมาดมาย ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีความสนใจและมีความคาดหวังสิ่งต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง แต่ก็เปลี่ยนแปลงได้เร็ว ดังนั้นหลักสูตรมัธยมศึกษาจึงเป็นหลักสูตรแบบกว้าง (Diversified Curriculum) (ศรัณย์ คำวิสุทธิ 2525 : 144) เพื่อให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจเลือกเรียนในแผนการเรียนต่าง ๆ เพื่อจะนำไปสู่การประกอบอาชีพให้เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจนั้น มิใช่เรื่องง่าย ๆ เพราะเด็กวัยนี้ยังไม่เข้าใจตนเองดีพอ ในกรณีจำเป็นอย่างหนึ่งที่เด็กควรจะได้รับคือการช่วยเหลือจากครู อาจารย์ในโรงเรียน เพื่อให้เด็กได้เลือกเรียนได้อย่างเหมาะสม และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มความสามารถ

การคัดเลือกนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อเข้าเรียนในแผนการเรียนต่าง ๆ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น เท่าที่โรงเรียนต่าง ๆ ปฏิบัติกันอยู่ก็คือ ใช้วิธีพิจารณาจากผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและใช้วิธีมีการสอบคัดเลือก สำหรับวิธีแรกนั้นโรงเรียนจะกำหนดว่าในแผนการเรียนหนึ่ง ๆ จะพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยในรายวิชาใดบ้าง ดังเช่นในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ โรงเรียนส่วนใหญ่จะพิจารณาคะแนนเฉลี่ยจาก 3 รายวิชา คือ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ โดยพิจารณาว่าในการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ในแต่ละรายวิชาไต่คะแนนเฉลี่ยเท่าไร หรือบางโรงเรียนอาจจะพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยรวมทั้งสามวิชา ส่วนวิธีการสอบคัดเลือกนั้นเมื่อมีการดำเนินการคล้ายวิธีแรกคือ กำหนดว่าในแผนการเรียนหนึ่ง ๆ จะพิจารณาจากรายวิชาใดบ้าง จากนั้นจึงนำแบบทดสอบมาสอบกับนักเรียน

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า การคัดเลือกทั้งสองวิธีนั้น พิจารณาจากผลการสอบของนักเรียนแต่เพียงอย่างเดียว โดยวิธีแรกเป็นผลการสอบของนักเรียนที่ละสมาเรื่อย ๆ ส่วนวิธีหลังเป็นผลจากการสอบครั้งเดียว ซึ่งถ้าพิจารณาโดยละเอียดแล้วจะเห็นว่า วัตถุประสงค์ของการสอบในแต่ละระดับชั้นนั้นเพียงเพื่อตัดสินว่า นักเรียนคนใดผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำในการเรียนระดับชั้นนั้น ๆ หรือไม่ ส่วนวิธีการสอบคัดเลือกแม้จะมีวัตถุประสงค์เพื่อคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียนต่อในแผนการเรียนต่าง ๆ ก็ตาม แต่แบบทดสอบที่โชกโชนเฉพาะแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งก็ไม่น่าเป็นหลักประกันว่าแผนการเรียนที่นักเรียนสอบเข้าได้นั้นจะตรงกับ ความถนัด ความสามารถ และความสนใจของนักเรียนหรือไม่

สิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าการคัดเลือกนักเรียนโดยวิธีดังกล่าว ยังไม่บรรลุเป้าหมาย ก็คือในแต่ละปีมีนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสอบตกซ้ำชั้น ออกกลางคัน หรือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำอยู่เป็นจำนวนมาก จากรายงานการติดตามผลการดำเนินงาน การพัฒนาการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2518 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่า สาเหตุหนึ่งของความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น เนื่องมาจากการสอบตกซ้ำชั้น และการออกกลางคัน ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นจำนวนถึง 133,875 คน คิดเป็นร้อยละ 14.06 ของจำนวนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งหมด และพบว่าในแต่ละระดับชั้นมีจำนวนนักเรียนที่สอบตกและออกกลางคันสูงมาก โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 คิดเป็นร้อยละ 39.9 และ 30.4 ของจำนวนนักเรียนในแต่ละระดับชั้นตามลำดับ

จากปัญหาที่เกิดขึ้น ทางออกทางหนึ่งที่จะช่วยลดความสูญเสียเปล่าทางการศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อการแนะแนวทางการศึกษาของนักเรียนก็คือ การศึกษาหาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อจะได้เป็นแนวทางสำหรับจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งเป็นข้อมูลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่จะเลือกเรียนแผนการเรียนต่าง ๆ โดยเฉพาะแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ นักเรียนที่จะเลือก

เรียนแผนการเรียนนี้ ควรจะได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตัวเองเป็นอย่างดีเสียก่อน เพราะแผนการเรียนนี้เป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนแพทย์ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม และความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์อื่น ๆ ในระดับสูงต่อไป รายวิชาที่เรียนในแผนการเรียนนี้จึงแตกต่างจากที่นักเรียนเคยเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เช่น วิชาเคมี วิชาฟิสิกส์ หรือแม้กระทั่งวิชาคณิตศาสตร์ที่นักเรียนเคยเรียนมาแล้วก็แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ นักเรียนจะต้องเรียนวิชาคณิตศาสตร์เพื่อที่จะนำไปใช้แก้ปัญหาในวิชาเคมี หรือฟิสิกส์ได้ด้วย ดังนั้นถ้าการเรียนคณิตศาสตร์ไม่ประสบความสำเร็จ ก็อาจจะต่อเนื่องไปถึงวิชาดังกล่าวดูด้วย

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบบางประการ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สี่ ในกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับองค์ประกอบบางประการของตัวนักเรียน ได้แก่ ความสามารถทางด้าน การคำนวณ เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ นิสัยในการเรียน และแรงจูงใจไปสัมฤทธิ์
2. สร้างสมการในการทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ ความสามารถทางด้าน การคำนวณ เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ นิสัยในการเรียน และแรงจูงใจไปสัมฤทธิ์ เป็นตัวทำนาย

สมมติฐานในการวิจัย

จากการวิจัยของ นภาพร เมษรัตน์วิช (2515 : หน้า ๖) เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียน หัตถ์คติในการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน" ผลการวิจัยปรากฏว่า นิสัยในการเรียน และหัตถ์คติในการเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากการวิจัยของ รุ่งไพฑูริย์ ชีรนิติ (2514 : 26) เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจไปสัมฤทธิ์ กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน" ผลการวิจัยปรากฏว่า แรงจูงใจไปสัมฤทธิ์

กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากการวิจัยของ หวีศักดิ์ จินคานรักษ์ (2523 : 66) เรื่อง "การทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4" ผลการวิจัยปรากฏว่า ความสามารถในการคำนวณ และทัศนคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า

1. คะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ กับคะแนนจากแบบสอบถามทัศนคติทางด้านการคำนวณ แบบวัดเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ แบบสำรวจนิสัยในการเรียน และแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์กัน

2. คะแนนจากแบบสอบถาม 7 ที่ใช้ทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ สามารถร่วมกับทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของตัวนักเรียน ซึ่งได้แก่ ความสามารถทางด้านการคำนวณ เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ นิสัยในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2528 เป็นตัวแปรตาม

2. ในการวิจัยครั้งนี้ ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโปรแกรมวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ จากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

ขอบคอบลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ถือว่า

1. นักเรียนใช้ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ แบบสอบถามทัศนคติทางด้านการคำนวณอย่างเต็มความสามารถ และนักเรียนใช้ตอบแบบวัดเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ แบบสำรวจนิสัยในการเรียน และแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อย่างจริงจัง

2. การออกแบบทดสอบ แบบสำรวจ และแบบวัดของคุณตัวอย่างประชากร ในวันและเวลาที่ต่างกัน จะไม่มีผลทำให้คะแนนเปลี่ยนแปลงไป

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความสามารถทางด้านการคำนวณ	หมายถึง	สมรรถภาพที่จะเข้าใจและกำหนดตัวเลขในวิชาคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจะวัดจากแบบสคววัดความเพระิต้านการคำนวณ
เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์	หมายถึง	ความรู้สึกหรือความคิดเห็นใจต่อวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งวัดได้จากแบบวัดเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยครอบคลุมความรู้สึกของบุคคล 5 ด้านคือ ความตั้งใจ ความสนใจ แรงจูงใจ ความวิตกกังวล และบรรยากาศแห่งตน
นิสัยในการเรียน	หมายถึง	แบบแผนการปฏิบัติในการเรียนที่บุคคลได้ประพฤติปฏิบัติเป็นประจำจนกลายเป็นนิสัย ซึ่งจะวัดจากแบบสำรวจนิสัยในการเรียน
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	หมายถึง	ลักษณะที่จะทำให้การทำงานประสบความสำเร็จ ซึ่งจะวัดจากแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยลักษณะต่าง ๆ แบ่งเป็น 3 ประการ คือ <ol style="list-style-type: none"> 1. ต้องการงานในที่อยู่ในระดับมาตรฐานอันสูง (Standard of Excellence) 2. ต้องการงานที่เป็นเอกลักษณ์ (Unique of Characteristic) ได้แก่ งานที่ก่อให้เกิดสำเร็จลงอย่างดี และมีลักษณะเป็นของตนเอง ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จของบุคคล 3. ต้องการงานที่ใช้เวลานาน (Longterm of work) มีความตั้งใจยาวนานในจุดมุ่งหมายของงานนั้น

ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาคณิตศาสตร์	หมายถึง	ความสามารถของบุคคลในการ วิชา คณิตศาสตร์ (ค ๐๖๑) ที่วัดได้จากแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	หมายถึง	นักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โปรแกรมวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ปีการศึกษา 2528 จากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม - สามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาหลักสูตร คณิตศาสตร์ ให้พิจารณาสัดส่วนความสามารถ
ทางด้านตัวนักเรียน ในเรื่องความสามารถทางด้านคำนวณ เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ นิัยโย
การเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ที่ควรบรรจุในหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม
2. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
โดยใช้ลักษณะที่เกี่ยวของกับตัวนักเรียน
3. เป็นแนวทางสำหรับครูแนะแนว ในการแนะนำนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่จะ
เลือกเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ต่อไป
4. เป็นแนวทางสำหรับการวิจัยต่อไป

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย